

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
QANUNU**

Auditor fəaliyyəti haqqında

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında auditor fəaliyyətinin təşkilini, onun həyata keçirilməsinin hüquqi əsaslarını, auditorların hüquqlarını, vəzifələrini və məsuliyyətlərini müəyyən edən müstəqil maliyyə nəzarəti sisteminin tənzimlənməsini nəzərdə tutur.

I fəsil

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.1. Bu Qanunda istifadə olunan anlayışlar yalnız bu Qanun üçün keçərlidir və aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.1.1. *audit* – maliyyə hesabatlarının bütün aspektlərdə tətbiq olunan maliyyə hesabatları prinsiplərinə uyğun hazırlanıb-hazırlanmaması ilə bağlı rəy bildirilməsidir.

1.1.2. *auditor* – bu Qanuna uyğun olaraq sərbəst auditorlar və auditor təşkilatlarıdır;

1.1.3. *auditor fəaliyyəti* – bu Qanunun 4.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan fəaliyyət sahəsidir;

1.1.4. *audit subyektləri* – mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən bütün hüquqi və fiziki şəxslər (fərdi sahibkarlar);

1.1.5. *məcburi audit* – Qanunvericiliyə görə illik maliyyə hesabatlarını dərc etdirməli olan audit subyektləri üçün, habelə qanunvericilik aktları ilə

bilavasitə nəzərdə tutulmuş hallarda və ya səlahiyyətli dövlət orqanının müvafiq qərarına əsasən həyata keçirilən audit;

1.1.6. *məcburi auditin subyektləri* – bu Qanunun 5-ci maddəsində nəzərdə tutulan subyektlər;

1.1.7. *könüllü audit* – sifarişçinin təşəbbüsü ilə aparılan audit;

1.1.8. *sərbəst auditor* – bu Qanunun 7.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan fiziki şəxsdir;

1.1.9. *auditor təşkilatı* – bu Qanunun 8.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan hüquqi şəxsdir;

1.1.10. *əlaqəli xidmətlər* – bu Qanunun 6.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan xidmətdir;

1.1.11. *auditorun hesabatı* – bu Qanunun 11.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan hüquqi əhəmiyyəti olan rəsmi sənəddir;

1.1.12. *Beynəlxalq Audit Standartları* – Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən qəbul olunmuş və təsdiqlənmiş standartlar;

1.1.13. *Peşə Etikasına Məcəlləsi* – Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən qəbul olunmuş və təsdiqlənmiş Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsi;

1.1.14. *auditə cəlb olunan ekspert və mütəxəssis* – mühasibat uçotundan və auditedən fərqlənən sahələrdə xüsusi biliyə, təcrübəyə və səriştəyə malik olan fiziki və ya hüquqi şəxsdir;

1.1.15. *auditor assistenti (köməkçisi)* – auditorla müvafiq qaydada əmək və ya xidmət müqaviləsi bağlamış, auditorun rəhbərliyi altında və onun tapşırıqlarını yerinə yetirən, Azərbaycan Respublikasının auditor fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyin, Beynəlxalq Audit Standartlarının, Peşə Etikasına Məcəlləsinin tələblərinə və auditin prinsiplərinə riayət etməyə borclu olan ali iqtisadi və ya hüquqi təhsilli şəxsdir;

1.1.16. *elektron sənəd* – informasiya sistemində istifadə üçün elektron formada təqdim edilən və elektron imza ilə təsdiq olunmuş sənəddir;

1.1.17. *sifarişçi* – audit aparılması və əlaqəli xidmətlər göstərilməsi məqsədilə auditorla müqavilə bağlamış bütün şəxslər;

1.1.18. *Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları* – Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən qəbul olunmuş və təsdiqlənmiş maliyyə hesabatları və mühasibat uçotu standartları;

1.1.19. *məxfilik (konfidensiallıq)* – audit zamanı əldə olunan hüquqi və fiziki şəxslərin istehsal, texnoloji, idarəetmə, maliyyə və başqa fəaliyyəti ilə bağlı, qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, sahibinin razılığı olmadan açıqlanması onların qanuni maraqlarına ziyan vura bilən məlumatlardır.

1.1.20. *Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC)* – mühasibat uçotu və audit sahəsində yüksək keyfiyyətli standartlar və təlimatlar işləyib hazırlayaraq, onların qəbul və tətbiq edilməsinə, peşəkar mühasib birliklərinin, mühasibat təşkilatlarının və özəl praktikanın möhkəmlənməsinə kömək göstərərək, bütün dünyada peşəkar mühasiblərin əhəmiyyətinə rəvac verərək və cəmiyyətin adından çıxış edərək, cəmiyyətin maraqları naminə fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatdır;

1.1.21. *Auditorlar Palatası* - bu Qanunun 12.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan hüquqi şəxsdir.

Maddə 2. Auditor fəaliyyəti haqqında qanunvericilik

2.1. Azərbaycan Respublikasının auditor fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan, “Auditorlar Palatası haqqında Əsasnamə”dən, digər normativ hüquqi aktlardan və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən və Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən

tanınmış Beynəlxalq Audit Standartlarından ibarətdir. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə bu Qanundan fərqli qaydalar müəyyən edildikdə, beynəlxalq müqavilələrin normaları tətbiq edilir.

Maddə 3. Qanunun tətbiq sahəsi

3.1. Bu Qanun mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisində auditor fəaliyyəti ilə məşğul olan sərbəst auditorlara və auditor təşkilatlarına, bütün hüquqi və fiziki şəxslərə (fərdi sahibkarlara) (bundan sonra – təsərrüfat subyektləri) şamil edilir.

Maddə 4. Auditor fəaliyyəti

4.1. Auditor fəaliyyəti - maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli səhvlərdən azad olunmasını təmin etmək məqsədi ilə audit subyektinin maliyyə hesabatlarının və digər məlumatlarının auditor tərəfindən müstəqil yoxlanılması, qiymətləndirilməsi və onun düzgünlüyü, əsaslılığı, habelə bu hesabatların Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına və / və ya Milli Mühasibat Uçotu Standartlarına və ya digər standart və qaydalara uyğunluğu barədə auditor hesabatının verilməsi və ya müvafiq hallarda auditor hesabatında rəy bildirilməsindən imtina edilməsi üzrə görülən fəaliyyət sahəsidir.

4.2. Audit məcburi və ya könüllü (audit subyektinin öz təşəbbüsü ilə) ola bilər. Qanunvericiliyə görə illik maliyyə hesabatlarını dərc etdirməli olan audit subyektləri üçün, habelə qanunvericilik aktları ilə bilavasitə nəzərdə tutulmuş hallarda və ya səlahiyyətli dövlət orqanının müvafiq qərarına əsasən həyata keçirilən audit yoxlaması məcburi, digər hallarda isə könüllüdür.

4.3. Auditor fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının auditor fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyi, Beynəlxalq Audit Standartları və Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş prinsiplərə və Azərbaycan

Respublikasının Auditorlar Palatası tərəfindən qəbul edilmiş qərarlara əsasən həyata keçirilir.

4.4. Auditor fəaliyyəti yalnız auditorlar tərəfindən aparıla bilər.

Maddə 5. Məcburi auditin subyektləri

5.1. Azərbaycan Respublikasında məcburi auditin subyektləri aşağıdakılardır:

5.1.1. ictimai əhəmiyyətli qurumlar;

5.1.2. birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş və icmal) hesabatlar təqdim edən hüquqi şəxslər;

5.1.3. təbii inhisar subyektləri;

5.1.4. maliyyə-sənaye qrupları;

5.1.5. səhmdar cəmiyyətləri;

5.1.6. məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər;

5.1.7. qiymətli kağızların emitentləri olan hüquqi şəxslər;

5.1.8. bələdiyyələr;

5.1.9. fondlar;

5.1.10. siyasi partiyalar;

5.1.11. qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər audit subyektləri.

5.2. Məcburi auditdən keçməmə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur. Məsuliyyətə cəlb edilmə audit subyektini məcburi auditdən azad etmir.

Maddə 6. Əlaqəli xidmətlər

6.1. Auditorlar əlaqəli xidmətlər ilə məşğul ola bilərlər.

6.2. Müqavilə əsasında maliyyə təsərrüfat sahəsində yoxlama, ekspertiza, təhlil aparmaq, məsləhət, əmlakın qiymətləndirilməsinin audit, kənar idarəçilik funksiyalarının həyata keçirilməsi, ekoloji audit, İT və digər auditlər, vergi və hüquq xidmətləri, mühasibat uçotunun bərpası, aparılması və

qurulması, daxili audit xidmətinin təşkili, həyata keçirilməsi və qiymətləndirilməsi və sərbəst auditorun peşə fəaliyyətinə (auditor təşkilatının nizamnamə məqsədlərinə) uyğun olaraq, maliyyə-təsərrüfat sahəsində qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər xidmətləri göstərmək əlaqəli xidmətlər hesab edilir.

6.3. Təsərrüfat subyektlərində mühasibat uçotunun bərpası, aparılması və qurulması, daxili audit xidmətinin həyata keçirilməsi, maliyyə hesabatları məqsədləri ilə əmlakın qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli xidmətlər göstərmiş auditora həmin subyektə audit aparmağa yol verilmir.

Maddə 7. Sərbəst auditor

7.1. Sərbəst auditor - qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada lisenziya əsasında Azərbaycan Respublikası ərazisində audit fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxsdir.

7.2. Sərbəst auditor auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququnu verən lisenziyanı aldığı vaxtdan lisenziyanın fəaliyyətinin dayandırıldığı, ləğv edildiyi və ya müddəti bitənədək Auditorlar Palatasının üzvü hesab olunur.

Maddə 8. Auditor təşkilatı

8.1. Auditor təşkilatı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada lisenziya əsasında Azərbaycan Respublikasının ərazisində auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququnu əldə etmiş, tərkibində ən azı 3 auditor fəaliyyətini həyata keçirmək üçün lisenziya almış auditor olan, açıq səhmdar cəmiyyəti istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş istənilən təşkilati-hüquqi formada yaradılan və nizamnaməsinə görə yeganə fəaliyyət sahəsi, bu Qanunla müəyyən olunmuş əlaqəli xidmətlər daxil olmaqla, auditor fəaliyyəti olan hüquqi şəxsdir, habelə xarici hüquqi şəxslərin nümayəndəlikləri və filiallarıdır.

8.2. Auditin aparılması ilə əlaqədar qərarlar auditor tərəfindən qəbul edilməlidir.

8.3. Qanunvericilikdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, dövlət orqanları və yerli özünüidarəetmə orqanları auditor təşkilatlarının təsisçiləri (iştirakçıları) kimi çıxış edə bilməzlər.

8.4. Auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmayan hüquqi şəxslərin adında “audit” və “auditor” sözlərinin işlədilməsi qadağandır.

8.5. Auditor təşkilatı auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququnu verən lisenziyanı aldığı vaxtdan lisenziyanın fəaliyyətinin dayandırıldığı, ləğv edildiyi və ya müddəti bitənədək Auditorlar Palatasının üzvü hesab olunur.

Maddə 9. Sərbəst auditor adını almaq üçün imtahanların təşkili

9.1. Sərbəst auditor lisenziyasını almaq üçün imtahanlar Auditorlar Palatasının Əsasnaməsində nəzərdə tutulan qaydaya uyğun olaraq təşkil edilir. İmtahanlar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada Auditorlar Palatasının təyin etdiyi imtahan komissiyası tərəfindən qəbul edilir.

9.2. Mühasibatlıq və ya audit sahəsində Auditorlar Palatası tərəfindən tanınmış beynəlxalq sertifikatlara (lisenziyalara, kvalifikasiyalara) malik olan fiziki şəxslərə bu imtahanlarda müəyyən güzəştlər tətbiq edilə bilər.

Maddə 10. Sərbəst auditor adı almağın şərtləri

10.1. Azərbaycan Respublikasında auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququnu əldə etmək üçün aşağıdakılar tələb olunur:

10.1.1. məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə maliyyə-təsərrüfat sahəsində müəyyən vəzifələr tutma və ya müəyyən fəaliyyət ilə məşğul olma hüququndan məhrum edilməmək və ya qanunla müəyyən edilmiş qaydada fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli hesab olunmuş, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada alınan tibbi rəyə əsasən əqli qüsurlarına görə audit fəaliyyətini həyata keçirməyə qadir

olmayan, məhkumluğu ödənilməmiş və ya götürülməmiş, barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi haqqında qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarının olmaması;

10.1.2. (i) ali iqtisadi və ya hüquqi təhsilə və müvafiq ixtisas üzrə azı 3 il iş stajına malik olmaq; (ii) və ya digər ixtisaslar üzrə ali təhsilə və son 10 ildə azı 8 il audit və əlaqədar sahələrdə iş stajına malik olmaq;

10.1.3. sərbəst auditor adını almaq üçün bu Qanunla nəzərdə tutulan imtahanlardan müvəffəqiyyətlə keçmək.

Maddə 11. Auditorun hesabatı

11.1. Auditorun hesabatı – audit subyektinin maliyyə vəziyyəti, maliyyə hesabatlarının doğruluğu, mühasibat uçotunun ümumi vəziyyəti barədə auditorun rəyi ifadə olunan və auditin sifarişçisinə ünvanlanan və bütün hüquqi və fiziki şəxslər, dövlət hakimiyyəti və idarəetmə orqanları, habelə məhkəmə orqanları üçün hüquqi əhəmiyyəti olan rəsmi sənəddir.

11.2. Auditorun hesabatının forması və məzmunu Beynəlxalq Audit Standartlarına müvafiq olaraq tərtib edilir.

11.3. Auditorun hesabatı audit subyektlərinin maliyyə hesabatları ilə birlikdə bir nüsxəsi auditorda qalmaqla, digər nüsxəsi sifarişçiyə təqdim edilir.

II fəsil **AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA AUDİTOR** **FƏALİYYƏTİNİN TƏNZİMLƏNMƏSİ**

Maddə 12. Auditor fəaliyyətinin tənzimlənməsi

12.1. Öz səlahiyyətləri daxilində auditor fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsinin təşkil edilməsi, auditor fəaliyyətinin inkişafına və təkmilləşdirilməsinə yönəlmiş normativ aktların layihələrini, tədbirlər sistemini hazırlamaq, dövlətin, audit subyektlərinin və auditorların

mənafelərinin müdafiə edilməsi, aparılmış auditlərin keyfiyyətinə nəzarət, auditor xidməti bazarında haqsız rəqabətə və korrupsiyaya qarşı mübarizənin təşkili, auditor kadrlarının hazırlanması və yenidən hazırlanması, auditorların qeydiyyatının və reyestrinin aparılması, peşənin nüfuzunun yüksəldilməsi, bu Qanundan, digər normativ hüquqi aktlardan irəli gələn tələblərə auditorlar tərəfindən riayət olunmasına nəzarət edilməsi və auditor fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi sahəsində digər tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası fəaliyyət göstərir.

12.2. Auditorlar Palatasının fəaliyyəti onun Əsasnaməsi ilə tənzimlənir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndinə müvafiq olaraq Auditorlar Palatasının Əsasnaməsi təsdiq edilir və onun rəhbəri təyin edilir.

12.3. Auditorlar Palatasının fəaliyyətinə ictimai nəzarət onun Əsasnaməsinə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

Maddə 13. Auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün lisenziyanın müddəti

13.1. Auditor təşkilatlarına auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün lisenziya müddətsiz verilir.

13.2. Sərbəst auditor 5 il müddətinə verilən lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir.

13.3. Lisenziyanın müddəti lisenziya almaq hüququnun əldə edildiyi gündən hesablanır.

13.4. Müddəti bitmiş lisenziya etibarsız sayılır.

Maddə 14. Auditorların reyestrinin aparılması

14.1. Auditor öz fəaliyyətini sərbəst, yaxud auditor təşkilatının tərkibində həyata keçirir.

14.2. Sərbəst auditor, auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ verən lisenziyanı aldığı andan auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququna malikdir.

14.3. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatından keçmiş auditor təşkilatı Auditorlar Palatasından lisenziya aldığı andan auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququna malik olur.

14.4. Auditorların reyestrə daxil edilməsi və reyestrin aparılması qaydası Auditorlar Palatası tərəfindən müəyyən edilir.

14.5. Auditor bu Qanun ilə açıqlanması nəzərdə tutulan məlumatlarda, o cümlədən auditor təşkilatının təsis sənədlərində hər hansı dəyişiklik baş verərsə, bu barədə Auditorlar Palatasına məlumat verməlidirlər.

14.6. Öz ölkəsində auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ olan xarici ölkənin hüquqi və fiziki şəxsləri birdəfəlik audit aparmaq üçün Auditorlar Palatasının müəyyən etdiyi qaydada rəsmi icazə aldıqdan sonra həmin hüquqdan Azərbaycan Respublikasının ərazisində istifadə edə bilirlər.

III fəsil

AUDİTORUN HÜQUQLARI, VƏZİFƏLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTİ

Maddə 15. Auditorların hüquqları

15.1. Auditor aşağıdakı hüquqlara malikdir:

15.1.1. qanunvericiliyə və sifarişçi ilə bağlanmış müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq auditin forma və metodlarını Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq sərbəst müəyyənləşdirmək;

15.1.2. auditin aparılması üçün sifarişçinin və onun törəmə təsərrüfat cəmiyyətlərinin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə dair bütün sənədlərlə (o cümlədən digər şəxslərdə saxlanılan) tanış olmaq və yoxlama üçün onları almaq, sifarişçinin pul məbləğlərinin, qiymətli kağızların, digər maddi

sərvətlərin mövcudluğunu yoxlamaq və audit üçün lazım olan başqa məlumatları almaq və / və ya audit prosedurlarını keçirmək;

15.1.3. birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarını tərtib edən sifarişçinin daxil olduğu qrupun cari və əvvəlki illərin auditinin nəticələrinə dair materiallarla tanış olmaq və ya onları sifarişçidən və qrupun üzvlərindən tələb etmək;

15.1.4. auditin keçirilməsinə yardım etmək üçün başqa auditor, ekspert və mütəxəssis cəlb etmək;

15.1.5. audit yoxlamasından keçənlərin vəzifəli şəxslərindən və digər işçilərindən yazılı izahat almaq;

15.1.6. yoxlanılan audit subyekti tərəfindən audit üçün lazım olan sənədlərin və məlumatların təqdim edilmədiyi, həmçinin prosedurların keçirilməsi mümkün olmadığı hallarda audit yoxlamasını keçirməkdən imtina etmək.

Maddə 16. Auditorun vəzifələri

16.1. Auditorun vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

16.1.1. auditin aparılmasında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə riayət etmək;

16.1.2. Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (İFAC) tərəfindən müəyyən edilmiş etik tələblərə riayət etmək;

16.1.3. auditin aparılmasını Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq təmin etmək;

16.1.4. auditor yoxlamalarını və digər auditor xidmətlərini keyfiyyətli həyata keçirmək;

16.1.5. bu Qanunun 21.1-ci maddəsində göstərilmiş hallara görə auditin aparılmasında iştirakının qeyri-mümkünlüyü barədə dərhal sifarişçiyə (səlahiyyətli dövlət orqanına) xəbər vermək;

16.1.6. auditin aparılması zamanı aşkar edilmiş bütün əhəmiyyətli pozuntular, mühasibat uçotunun aparılması və hesabatların tərtibi ilə bağlı nöqsanlar haqqında sifarişçinin rəhbərliyinə məlumat vermək;

16.1.7. Səlahiyyətli dövlət orqanlarının qərarına (müraciətinə) əsasən aparılmış audit zamanı aşkar edilmiş əhəmiyyətli pozuntu, nöqsan və çatışmazlıqlar haqqında həmin dövlət orqanlarına məlumat vermək;

16.1.8. audit zamanı əldə edilən məlumatı (qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla) məxfi saxlamaq;

16.1.9. auditin gedişində alınmış və ya tərtib edilmiş sənədlərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə qorunub saxlanmasını təmin etmək;

16.1.10. audit subyektinin tələbi ilə ona auditin aparılmasına dair qanunvericiliyin tələbləri, tərəflərin hüquq və vəzifələri, habelə auditorun hesabatında olan irad və nəticələr üçün əsas olan normativ hüquqi aktlar barəsində ətraflı məlumatlar vermək;

16.1.11. aparılan auditin nəticəsinə dair auditor hesabatını sifarişçiyə təqdim etmək;

16.1.12. Auditorlar Palatasının və digər səlahiyyətli orqanların audit ilə bağlı tələb və qaydalarına riayət etmək;

16.1.13. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri icra etmək;

16.1.14. Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən müəyyən edilmiş qayadada davamlı peşə təlimləri vasitəsilə öz peşə göstəricilərinin səviyyəsini yüksəltmək;

16.1.15. “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə riayət etmək, bu sahədə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər tədbirləri həyata keçirmək.

Maddə 17. Auditorun məsuliyyəti

17.1. Auditor öz vəzifələrini lazımi qaydada yerinə yetirmədikdə, Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə və sifarişçi ilə bağlanmış müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

17.2. Auditor öz peşə məsuliyyətlərini mövcud qanunvericiliyə uyğun olaraq icbari sığortalatmalıdırlar.

17.3. Auditor qanunvericiliklə tələb olunan hallarda məlumatların üçüncü şəxslərə açıqlanmasına görə məsuliyyət daşımır.

17.4. Auditor audit subyektində maliyyə hesabatlarının tərtib olunmasına və daxili nəzarət sisteminin yaradılmasına görə məsuliyyət daşımır.

Maddə 18. Auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ verən lisenziyanın fəaliyyətinin dayandırılması və ya ləğv edilməsi

18.1. Auditor auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququ verən lisenziyanın fəaliyyəti aşağıdakı hallarda Auditorlar Palatasının qərarı ilə dayandırılır:

18.1.1. auditor tərəfindən müvafiq ərizə təqdim edildikdə;

18.1.2. auditor tərəfindən audit sahəsində normativ xarakterli aktlara davamlı olaraq əməl edilmədikdə;

18.1.3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq dövlət orqanı tərəfindən onun fəaliyyəti dayandırıldıqda;

18.1.4. lisenziya sahibinin müflisləşməsi faktı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edildikdə;

18.1.5. Auditorlar Palatası tərəfindən aşkar edilmiş nöqsan və çatışmazlıqlar müəyyən edilmiş müddətdə auditor tərəfindən aradan qaldırılmadıqda;

18.1.6. auditor fəaliyyətinin Auditorlar Palatası tərəfindən keçirilən yoxlamasından yayındıqda, yoxlayıcılara lazım olan sənədlər və ya məlumatlar təqdim edilmədikdə;

18.1.7. müvafiq audit standartlarına uyğun olmayan auditor hesabatı tərtib edildikdə;

18.1.8. üzvlük haqqını Auditorlar Palatası tərəfindən müəyyən olunmuş məbləğdə və müddətdə ödəmədikdə;

18.2.9. Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə əməl edilmədikdə;

18.1.10. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulan digər hallarda.

18.2. Lisenziyanın fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb olan hallar aradan qaldırıldıqdan sonra lisenziyanın fəaliyyətinin bərpa olunması barədə lisenziya sahibinin müraciətinə əsasən bərpa edilir.

18.3. Lisenziyanın fəaliyyəti aşağıdakı hallarda ləğv edilir:

18.3.1. sərbəst auditor və ya auditor təşkilatı tərəfindən lisenziyanın ləğv edilməsi barədə ərizə təqdim edildikdə;

18.3.2. barəsində məhkəmənin qərarı ilə müəyyən vəzifə tutma qadağası və ya tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda;

18.3.4. sərbəst auditor vəfat etdikdə, məhkəmə tərəfindən ölmüş elan edildikdə və ya itkin düşmüş hesab edildikdə;

18.3.5. Auditorlar Palatasının üzvlüyündən xaric edildikdə;

18.3.6. auditor tərəfindən lisenziya istifadə etmək üçün başqa şəxsə verildikdə;

18.3.7. lisenziyanın verilməsindən sonra onun alınması üçün auditor tərəfindən doğru olmayan məlumatların təqdim edilməsi faktı aşkar olunduqda;

18.3.8. Auditorlar Palatasının xəbərdarlığına baxmayaraq audit qanunvericiliyinin tələblərinə təkrarən əməl edilmədikdə;

18.3.9. təqvim ili ərzində üç dəfə Beynəlxalq Audit Standartlarının tələblərinə uyğun olmayan audit apardıqda, habelə maliyyə hesabatlarına dair düzgün rəy verilmədikdə;

18.3.10. auditorun fəaliyyətinin dayandırılmasına əsas verən hallar müəyyən olunmuş müddətədək aradan qaldırılmadıqda;

18.3.11. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olaraq, audit zamanı əldə edilmiş məlumatlar auditor və ya onun müvafiq qaydada cəlb etdiyi başqa auditor, ekspert və mütəxəssis tərəfindən audit subyektinin rəhbərinin (mülkiyyətçisinin) razılığı olmadan üçüncü şəxslərə verildikdə;

18.3.12. bu Qanunun 21.1-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan auditin aparılmasını istisna edən hallar müstəqil auditor (auditor təşkilatı) tərəfindən gizlədildikdə;

18.3.13. Auditorlar Palatasının üzvləri üçün müəyyən edilmiş illik üzvlük haqqı 2 il ərzində tam ödənilmədikdə;

18.3.14. auditor təşkilatı ləğv edildikdə və ya yenidən təşkil edilməklə bağlı ləğv edildikdə.

18.4. Auditor lisenziyasının fəaliyyətinin dayandırılması və ona xitam verilməsi Auditorlar Palatası Şurasının qərarı ilə həyata keçirilir.

IV fəsil

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA AUDİTOR FƏALİYYƏTİNİN TƏŞKİLİNİN ÜMUMİ QAYDASI

Maddə 19. Audit subyektlərində aparılan auditin təşkili

19.1. Auditor fəaliyyəti bir tərəfdən auditor, digər tərəfdən isə sifarişçi arasında bağlanmış və yoxlamanın məzmununu, aparılması müddətlərini, əlaqəli xidmətləri, ödəniş məbləğini və qaydasını, eləcə də tərəflərin

məsuliyyətini nəzərdə tutan, forması və məzmunu Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə və Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq müqavilə əsasında həyata keçirilir.

19.2. Sifarişçi auditorun öz peşə vəzifələrini tam və keyfiyyətlə yerinə yetirməsinə bütün lazımi şəraiti yaratmalıdır.

19.3. Auditor öz müştərisindən, eləcə də bu işdə marağı olan hər hansı üçüncü şəxsdən asılı olmamalıdır.

19.4. Auditor təşkilatının təsisçiləri, səhmdarları, payçıları (iştirakçıları) və idarəetmə orqanlarının üzvləri auditorun işinə müdaxilə edə bilməzlər.

19.5. Auditor tərəfindən müqavilə şərtlərinin yerinə yetirilməsi, əgər müqavilədə digər hal nəzərdə tutulmayıbsa və ya müqaviləyə vaxtında əvvəl xitam verilməyibsə, auditorun hesabatının sifarişçiyə təqdim edilməsi ilə müəyyən olunur.

Maddə 20. Auditor fəaliyyətindən istifadə üzrə audit subyektinin öhdəlikləri və hüquqları

20.1. Audit subyektinin öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

20.1.1. audit xidmətinin göstərilməsinə dair müqaviləyə əsasən auditin aparılması üçün zəruri olan bütün sənədləri və hesabatları auditora təqdim etmək və onların düzgünlüyünə məsuliyyət daşımaq;

20.1.2. auditorun sorğusuna dair yazılı və şifahi izahatlar vermək;

20.1.3. qanunvericiliyin tələblərini və audit xidmətinin göstərilməsinə dair müqavilədə nəzərdə tutulmuş digər öhdəlikləri yerinə yetirmək.

20.2. Qanunvericiliklə müəyyən olunan hallar istisna olmaqla, audit subyektləri auditor seçməkdə sərbəstdirlər.

V fəsil

XÜSUSİ MÜDDƏALAR

Maddə 21. Auditor fəaliyyəti sahəsində qadağalar

21.1. Audit subyektində şəxsi əmlak mənafeyi, onun rəhbərliyi ilə və mühasibat (maliyyə) hesabatlarının tərtib edilməsinə məsuliyyət daşıyan hər hansı şəxslə birbaşa qohumluq əlaqəsi, müəssisənin təsisçisi və iştirakçısı olduqda, müəssisədə mühasibat uçotunun qurulması, bərpası və aparılması ilə bağlı xidmətlər, o cümlədən daxili audit funksiyalarını yerinə yetirdikdə, habelə auditorun müstəqilliyinə xələl gətirən digər hallarda auditorlara həmin müəssisələrdə audit aparmaq qadağandır.

21.2. Auditorlara auditor fəaliyyətindən başqa, elmi-pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, digər ödənişli fəaliyyət növü ilə məşğul olmaq və ya sahibkarlıq fəaliyyəti növlərini həyata keçirmək qadağandır. Bu qadağa qeyri-sahibkarlıq və təsisçilik fəaliyyətinə, əmanətlərdən (depozitlərdən), qiymətli kağızlardan, royaltidən və icarədən gəlir götürməyə şamil edilmir.

Maddə 22. Mübahisələrin həll edilməsi

22.1. Auditorun təqdim etdiyi sənədlərdən, hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət Auditorlar Palatasına verilə bilər.

22.2. Auditorun təqdim etdiyi sənədlərdən, hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) eyni zamanda həm Auditorlar Palatasına, həm də məhkəmə qaydasında şikayət verildiyi hallarda şikayətə məhkəmə qaydasında baxılır.

22.3. Auditor müəyyən edilmiş qaydada Auditorlar Palatasının, onun fəaliyyətinin dayandırılması və ya fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə qərarlarından məhkəməyə şikayət edə bilər.

Maddə 23. Auditorun yoxlanılması

23.1. Auditorlar Palatası auditorun fəaliyyətinin bu Qanuna uyğunluğunu yoxlayır və onların işinə nəzarət edir.

23.2. Auditorlar Palatası auditorun apardığı auditlərin keyfiyyətinin bu Qanunun və Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarının Beynəlxalq Audit Standartlarının və Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin tələblərinə uyğunluğunu 3 (üç) ildə bir dəfədən az olmayaraq yoxlayır, təhlil edir və tənzimləyir.

Maddə 24. Qanunun qüvvəyə minməsi

24.1. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.